

NIUWSBRIEF JANUARI 2023

VAN DE CLASSICALE KERK EN ISRAËL-WERKGROEP OVERIJSEL - FLEVOLAND

Beste lezer van onze Nieuwsbrief!

Om met de deur in huis te vallen: we verheugen ons op jullie komst naar de vijfde Hellendoorn Conferentie op maandag 13 maart 2023. Een lustrum - Save the date! Het gaat die dag over het Johannes-evangelie dat aanspreekt én afstoot, bij velen geliefd is én door velen verguisd wordt. Het is in Joodse geest geschreven én toch zet het 'de Joden' voortdurend weg als vijanden van Jezus. Hoe zit dat?

De vijfde Hellendoorn Conferentie

Naar aanleiding van het Oecumenisch Leesrooster (met zijn alternatieve Johanneslezing in de periode mei 202 - mei 2022) kozen we als thema voor de aanstaande Hellendoorn Conferentie '*Johannes lezen – historisch, literair, liturgisch*'. De titel is toegesneden op de bijdrage van prof. dr. Peter Tomson die ervan uit gaat dat de johanneïsche "angst voor de Joden" niet uit de lucht komt vallen en ook de context aangeeft waarin op één of andere manier de johanneïsche christologie gelezen moet worden.

De zgn. '*aposunagōgos-teksten*' (excommunicatie teksten) in Johannes 9:22; 12:42 en 16:2 beschouwt hij als seinpalen in de geschiedenis van joden en christenen die duiden op de excommunicatie van christenen door de Farizeeën/rabbijnen. Zijn specifieke bijdrage is dat dit niet gebeurde middels de birkat ha-minim (zegenspreuk van de kettters), maar middels de regels voor het omgaan met minim/kettters. Ook hoopt hij zijn betoog in te kaderen in een korte beschouwing over het "liturgisch lezen", zoals hij eerder deed in zijn boek '*Als dit uit de Hemel is...*'.

Stevige kost dus. We hebben dr. Marius Heemstra gevraagd om op het referaat van Peter Tomson te willen reageren. Marius schreef een boeiende studie over de 'parting of the ways' (het uitéengaan van Joden en christenen) in relatie tot de *Ficus Judaicus*, de Romeinse instantie die ingericht was om de Joodse belasting te incasseren van alle Joden binnen het rijk na de verwoesting van de tempel in Jeruzalem in het jaar 70.

Zoals gebruikelijk begint de conferentie in '*d Oalen Griezen*', het kerkgebouw van de Protestantse Gemeente in Hellendoorn, met een ochtendgebed dat geleid zal worden door ds. Hans van Dalen (Nijverdal) en op het orgel begeleid door Dick Sanderman.

In de middag worden een aantal workshops gegeven. In twee ervan kan doorgesproken worden met beide inleiders. Daarnaast zal prof. dr. Annette Merz een workshop (90 minuten) leiden in de vorm van een bibliodrama of een biblioloog over het conflict tussen Jezus en de Joden/Farizeeën in Johannes 9, oftewel het verhaal over de blindgeborene. Ds. Klaas Touwen (Nederlands predikant voor Zuid-Duitsland) zal een workshop leiden over de Johannesliederen van Willem Barnard; Klaas zit in de redactieraad van het grootse driedelige werk '*In vuur en wind*', dat toelichtingen biedt bij alle door Willem Barnard geschreven liederen. 'In vuur en wind' zal op 23 april a.s. het licht zien (zie de boekentafel van Skandalon). En last but not least zal dr. Anne Marijke Spijkerboer de conferentie afsluiten met een korte beschouwing over, of een gesproken column bij een kunstwerk met betrekking tot de evangelist Johannes. Al met al een groots programma bij dit eerste lustrum van de Hellendoorn Conferenties.

Rabbin Clary Rooda en dominee Bart Gijsbertsen in het Classicaal Pastores Leerhuis Wierden

Afgelopen najaar was rabbijn Clary Rooda onze gast en inleider. Zij besprak teksten uit de rabbijnse traditie (van misjna/talmoed tot onze eigen tijd) betreffende ecologische vragen die mensen van nu bezig houden. Eeuwenoude en eigentijdse teksten over omgang met klimaat en duurzaamheid, planten en dierenwelzijn, voeding (vlees) en heiligheid, eerlijke handel/osjek (fair trade). Het waren drie bijeenkomsten waar 'lernen' de tongen los maakten en waar het toeging zoals het in een leerhuis hoort toe te gaan. Ik ben rabbijn Clary Rooda meer dan dankbaar, want haar leermethode met het oog op een groep deelnemers heb ik graag van haar overgenomen.

Voorjaar 2023 is collega Bart Gijsbertsen onze inleider. Opnieuw gaan we een boeiende serie van vier leerhuisbijeenkomsten tegemoet. Bart liet ons weten: "Judaïca bestuderen is één ding. Dat weerslag laten hebben op de christelijke theologie is nog een andere stap. Wat gebeurt er dan met onze dogmatiek, onze exegese, onze prediking en liturgie? (...) Graag deel ik met jullie pogingen van mij hiertoe met teksten uit Leviticus". Ik zie ernaar uit. Voor meer informatie: zie de bijdrage van collega Leon Eigenhuis elders in deze Nieuwsbrief.

Holocaust Memorial Day

Op zondag 29 januari organiseert het Nederlands Auschwitz Comité de Nationale Holocaust Herdenking bij het Spiegelmonument 'Nooit Meer Auschwitz' in het Wertheimpark te Amsterdam.

De Verenigde Naties besloten in november 2005 dat de bevrijding van Auschwitz op 27 januari 1945 voortaan herdacht zal worden als *Internationale Herdenkingsdag voor de Slachtoffers van de Holocaust*. Het Nederlands Auschwitz Comité organiseert derhalve jaarlijks op de laatste zondag van januari een herdenking. Joden herdenken de holocaust tijdens Jom Hasjoa (de herdenking van de vernietiging van de zes miljoen Europese joden tijdens de Tweede Wereldoorlog).

Gezien in het licht van de joods-christelijke dialoog kan ik als christen en predikant op die zondag mijn mond niet houden. Staande op of onder de kansel zal ik in de gebeden bij mijn joodse broeders en zusters zijn. Op hetzelfde moment dat wij in de kerk onze gebeden zeggen staan zij in het Wertheimpark bij het spiegelmonument 'Nooit meer Auschwitz'. Wat zal ik op die ochtend bidden? Iets lezen uit de bloemlezing van teksten en gedichten uit het gebedenboek van de Liberaal Joodse Gemeenten? Of zal ik instemmen met één van psalmen die tijdens de herdenking op Jom Hasjoa gebeden worden? - Psalm 23, Psalm 103,15-17, Psalm 16,8-11. Of zal ik meebidden met het slotgebed voor de viering van Jom Hasjoa en de vierde mei: '(...) geef rust en harmonie aan de zielen van allen met wie wij verbonden waren, de mannen, vrouwen en kinderen die door de nazi's en hun trawanten uit vele volkeren wreed werden vermoord om hun joodzijn, allen rechtvaardigen. Onder hen bevonden zich zij die ons in geleedheid en wijsheid voorgingen, en de rechtvaardigen der volkeren die hun levens gaven in hun streven joodse levens te redden. Moge de herinnering aan hun aller moed, toewijding en goedheid worden weerspiegeld in onze levens (...)'

Reinier Gosker

Ds. Gosker verzorgt ook enkele avonden buiten onze classis die zeer de moeite waard zijn. Meldt u wel even aan dan is er ook voor u een stoel en koffie:

in Hoogeveen

Persoonlijke Theologisch Ontwikkeling (voorheen TVG) Hoogeveen

Thema: Kennismaking met het werk van Jonathan Sacks.

Tijd: woensdagavonden 18.01.2023, 22/02 en 22/03

Leiding: Jan Hendriks, email: hendriks.locht@planet.nl

Aanmelden: hendriks.locht@planet.nl

Pastoresleerhuis Wierden

In het kader van het leerhuis Jodendom-Christendom biedt de Classicale Kerk en Israël Werkgroep Overijssel-Flevoland komend voorjaar een nieuwe cursus aan van vier bijeenkomsten: maandag 23 januari, maandag 20 februari, maandag 27 maart en maandag 24 april.

Deze bijeenkomsten staan o.l.v. Bart Gijsbertsen, emeritus predikant in de PKN uit Kampen. Hij is bekend van onder andere zijn drieluik

- 'Een heidense uitdaging; leven met de God van Israël (2015;2017;2022)',
- 'Van zilveren sporen. Een gang door het synagogale jaar met een oor naar de kerk (2020)
- 'Luisteren bij maanlicht. Een gang door het kerkelijk jaar met een oor naar de synagoge (2019)'.

<https://uitgeverijvanwarven.nl/product/drieluik-bart-gijsbertsen/>

Over de vier bijeenkomsten schrijft hij het volgende:

Judaïca bestuderen is één ding. Dat weerslag laten hebben op de christelijke theologie is nog een andere stap. Wat gebeurt er dan met onze dogmatiek, onze exegese, onze prediking en liturgie? In 2008 liet de PKN de zogenoemde IP-nota uitgaan. Een citaat daaruit:

De kerk mag nooit vergeten dat Jezus een Jood was, opgegroeid in de Joodse traditie, levend met de Tenach. Hoezeer hij ook van 'van boven' komt, hij is in Israël thuis. Al zijn woorden hebben in de wereld van Israël hun ijkpunt; daarbuiten krijgen zijn woorden al gauw een andere betekenis. Daarom is de kerk er ook alles aan gelegen van Israël zelf te horen hoe het met de Tenach leefde en leeft en wil zij daarvan leren.

Wat betekent dat concreet? En als we dat enigszins helder hebben, hoe zouden we dat dan toepassen? Graag deel ik met jullie pogingen van mij hiertoe met teksten uit Leviticus.

De bijeenkomsten worden centraal gehouden: in de Geref. Kerk, Spoorstraat 5 (tegenover het station) in Wierden; uit alle hoeken van onze classis goed bereikbaar met openbaar vervoer.

Aanvang 11.00 uur, om 12.30 uur onderbreken we voor een lunch en om 13.15 uur pakken we de draad weer op, om af te sluiten rond 14.45 uur.

Na afloop van een complete jaargang Pastores-Leerhuis wordt een bewijs van deelname uitgereikt. Voor de waardering van dit certificaat in je portfolio: het gaat om 28 uur studiebelasting in de vrije (niet-aangestuurde) ruimte. (7 x 3 uur voor de bijeenkomsten en voor elke bijeenkomst 1 uur voorbereiding). Ter vergelijking: gemeten naar de vroegere rekeneenheid in studiepunten stond 28 uur voor 1 studiepunt.

Kosten van deelname zijn voor dit voorjaar 4 x € 30,- = € 120,- (inclusief lunch).

Aanmelding bij het Leerhuis duurt tot wederopzegging, waarbij in principe per semester gerekend wordt. Anders moeten we per bijeenkomst in rekening gaan brengen en dat willen we de penningmeester niet aandoen. Aanmelding bij ds. Leon Eigenhuis, mleigenhuis@gmail.com, tel. 0572-785330

Namens de werkgroep,
Ds. Reinier Gosker, voorzitter

ds. Leon Eigenhuis, lid werkgroep

Al waren onze monden vol van zang

Tentoonstelling, (voor drie weken te huur)

'Al waren onze monden vol van zang' is een tentoonstelling van twaalf meditatieve afbeeldingen met gedichten. De twaalf composities vormen een verhaal waarin de bezoeker van de tentoonstelling zijn of haar eigen levensverhaal kan teruglezen. De gedichten, oorspronkelijk geschreven in het Hebreeuws, zijn in Nederlands vertaald. Wij bieden méér dan de tentoonstelling alleen. Tijdens de duur van de tentoonstelling kunnen wij een avond verzorgen rond de brochure 'Onopgeefbaar verbonden'. Dit kan het inhoudelijke gedeelte van een informatie-avond over het Kerk & Israël werk van de PKN zijn. Ook kunnen we een zondagse ochtenddienst verzorgen met als thema de verhouding van kerk en Israël.

U kunt daarvoor contact opnemen met:

Remko Veldman
Oud Avereest 18
7707 PN Balkbrug
ds.veldman@pg-oudavereestbalkbrug.nl
tel. 06-38474564

Ad de Hoop
Marimba 18,
8265 RK Kampen.
adehoop11@hetnet.nl

Activiteiten in deze regio:

Leerdiensten Tora en Evangelie in Kampen en Hellendoorn

Het doel van de leerdiensten.

In de leerdiensten Tora en Evangelie proberen we terug te gaan naar de gang van zaken in deze eerste eeuwen van de Kerk, en dat met het oog op vandaag en morgen. We proberen zo handen en voeten te geven aan wat door Maarten den Dulk is genoemd 'een huis naast de Synagoge'.

Tegelijk geven we zo ook gestalte aan centrale artikelen aangaande dit thema in de Kerkorde van de Protestantse Kerk Nederland.

De kerk wortelt in Israël. De woorden van het Nieuwe Testament hebben hun bron in het Oude Testament. En zo gaan we ook in deze diensten telkens naar de oudtestamentische bron; de bron waar Jezus, zelf mee leefde, de bron waar Hij de Bron van is.

We lezen dus net als de eerste heiden-christenen het Nieuwe Testament als ingang tot het Oude Testament. Een lastige oefening maar wel met verrassende resultaten. We luisteren daarbij naar de uitleg van rabbijnen: wat staat er in het Hebreeuws, hoe is dat uitgelegd in al die eeuwen, en welke discussies werden in de dagen van Jezus hierover gevoerd?

Gang van zaken tijdens de leerdiensten.

In deze diensten staat er telkens een gedeelte uit de Tora centraal. In de synagoge wordt in één jaar de gehele Tora gelezen. In de leerdienst lezen we een deel van de Sidra, het gedeelte van de Tora dat in de synagoge op de voorgaande sabbat aan de orde was. We verdiepen ons in de rabbijnse uitleg van dit schriftgedeelte en we vragen ons af wat dit voor ons als kerk te betekenen heeft.

Bij dit schriftgedeelte wordt een nieuwtestamentische tekst gekozen. Dat doen we in het besef dat het in beide testamenten om dezelfde God gaat: om de God van Abraham, Isaak en Jakob, de HERE God, die de Vader van Jezus Christus is en door Hem ook onze Vader is.

We verdiepen ons dus in de Schriften waaruit en waarmee Jezus leefde en erkennen daarbij de rechtmatigheid van de rabbijnse uitleg, vanaf zijn begin tot in het heden toe. Op deze manier hopen we dat de Schriften voor ons op een nieuwe manier gaan spreken en geven we gehoor aan wat er voorin de kerkorde van de PKN over de roeping van kerk en gemeente staat, namelijk dat we 'als Christus-belijvende geloofsgemeenschap het gesprek met Israël zoeken inzake het verstaan van de Heilige Schrift (Artikel I lid 7)'.

Kampen - De LTE diensten voor de komende maanden:

De data zijn:

29 januari	-	voorganger Lex Boot
26 februari	-	ds. Marien Grashoff
26 maart	-	ds. Bart Gijsbertsen
28 mei	-	ds. Jelle van Slooten
25 juni	-	ds. Leon Eigenhuis

De diensten worden gehouden in het Open Hof, Lelystraat 49 te Kampen en beginnen om 19.00 uur. Digitaal via www.openhofkampen.nl en dan de knop livestream voor computer. Maar ook via Kerkmroep/Kampen/open hof

Hellendoorn – Nijverdal

Zondag 26 februari ds. Bart Gijsbertsen in Hellendoorn
Zondag 19 maart ds. Reinier Gosker in Nijverdal (Regenboog)
Zondag 23 april ds. Leon Eigenhuis in Hellendoorn
Zondag 21 mei ds. ds. Bart Trouwborst in Nijverdal (Regenboog)
Zondag 17 september ds. Bart Trouwborst in Hellendoorn
Zondag 12 november ds. Reinier Gosker in Hellendoorn

De diensten in Hellendoorn beginnen om 19.99 uur en de diensten in Nijverdal beginnen om 18.30 uur.

Almelo Leerhuis Ben Sira in “de Schouw”

cursus Bijbels Hebreeuws voor beginners
docent dr. Otto Mulder
niveau beginnend
omschrijving Taal, leren lezen en grammatica aan de hand van veel voorkomende woorden, namen en het lezen over Jozef in Genesis 47-50.
Individuele ondersteuning uitgaande van het eigen niveau. Voorbereiding voor deelname aan leesgroep.
tijden Op dinsdag van 10.30 tot 12.00 uur. 10 januari, 7 februari en 7 maart 2023
kosten € 150,- per jaar
doelgroep Geïnteresseerden
opmerkingen **Locatie:** 'De Schouw', Kerkplein 3 Almelo (parkeren op eigen terrein).
Beperking: Max. 20 personen.
inlichtingen tel.: 06 527 227 53 email: omulder@hetnet.nl

cursus Leesgroep Bijbels Hebreeuws
docent dr. Otto Mulder
niveau gemiddeld, gevorderd
omschrijving Lezen van poëzie in de profetische literatuur: Jesaja 5, Ezechiël 19, 27-28, Jona 2 en Habbakuk 3
tijden Op dinsdag van 13.00 tot 15.00 uur op 10 januari, 7 februari en 7 maart 2023
kosten € 150,- per jaar
doelgroep Deelnemers met leesvaardigheid en basiskennis van Hebreeuws
opmerkingen **Locatie:** 'De Schouw', Kerkplein 3 Almelo (parkeren op eigen terrein).
Beperking: Max. 20 personen.
inlichtingen Leerhuis Ben Sira in “de Schouw”
T 06 527 227 53
E omulder@hetnet.nl

Coevorden 22 januari

De voormalige provinciaal historicus Michiel Gerding geeft een lezing over onderduikers uit Nieuw-Amsterdam en laat daarbij de film 'Jacoba' zien.

Entree € 5,- inclusief koffie/thee.

Opgave via: secretaris@synagoge-coevorden.nl

Synagoge museum Coevorden, Kerkstraat 36

Aanvang 14.30 uur.

Dalfsen

Leerhuis Profetie en profeten, in het bijzonder Amos en Hosea.

Maandag 23 januari. Inleider Dodo van Uden

Maandag 6 februari. Inleider Teunis Dankers

Maandag 20 februari. Inleider Teunis Dankers

Maandag 27 februari. Inleider Dodo van Uden

Tijd: 14.00 – 16.00 uur.

Plaats: Kerkelijk Centrum 'De Overkant', Kerkplein 22, Dalfsen.

Kosten: € 20,00.

Opgave graag voor 7 januari bij Teunis Dankers, tel. 0529 434437, e-mail: dankers-adriaanse@hetnet.nl

Dedemsvaart 16 februari

Jacob Keegstra, van de Internationale Christelijke Ambassade in Jeruzalem, is ingenieur weg- en waterbouwkunde Hij studeerde theologie en filosofie en volgde een predikantenopleiding. Hij is bijbelleraar en geeft vaak lezingen over

Gods Woord. Daarmee wil hij christenen toerusten in Gods beloften over Israël. Ook begeleidt hij Bijbelse studiereizen naar Israël. Eerder verscheen van hem het boek "Gods profetische feesten".

Dedemsvaart 30 maart

Israël, het teken van Gods trouw.

De terugkeer van het Joodse volk die sinds de negentiende eeuw aan de gang is en het herstel van de staat Israël in de vorige eeuw richten ons op Gods Woord. Daarin vinden we vele malen de belofte dat het volk weer in het land zal wonen. In alle opzichten zien we aan de weg van Israël, dat het niet het werk van mensen is, maar dat het vaak gebeurt, ondanks wat mensen denken of willen.

Frank J. van Oordt is directeur van Christenen voor Israël. Hij heeft 29 jaar gewerkt in het basisonderwijs als leerkracht en directeur. Van Oordt: "Sinds 1830 bidden we in onze familie voor het herstel van Israël en de terugkomst van Jezus naar de aarde."

Dedemsvaart 11 mei

Piet Jonkers van de Near East ministry, (NEM), van oorsprong natuurkundige. werkte als zending in Peru en kwam enkele jaren geleden, nu als teamleider Midden Oosten in dienst bij Near East Ministry.

De liefde voor Joden en Arabieren en de bijbelse profetieën over het Midden- Oosten zijn onderwerpen die door predikanten vaak gemeden worden. Verder spreekt hij graag over Ismael en Izaak, de Koning der Joden en de plaats van Israel in Gods Heilsplan.

Deze lezingen zijn op donderdag en beginnen om 19.30 in de Fontein, Hoofdvaart 7, Dedemsvaart.

Informatie: gm.arends@kpnplanet.nl

Hellendoorn - Nijverdal

Leerhuis Jodendom

Waarom dit leerhuis? De bijzondere relatie van de Protestantse Kerk met het volk Israël wordt in de Kerkorde verwoord met de woorden 'onopgeefbare verbondenheid' (artikel I -7). In hetzelfde artikel staat dat de kerk 'als Christus-belijdende geloofsgemeenschap het gesprek met Israël zoekt inzake het verstaan van de Heilige Schrift'.

Het eerste deel van de Bijbel dat wij het Oude Testament noemen en in het Jodendom de Tenach, delen we met Israël. Het is leerzaam voor ons om ons te verdiepen in de wijze waarop Israël met Bijbelse teksten omgaat. Daar kunnen we van leren. We verdiepen ons in de Joodse (rabbijnse) manier van omgaan met de Schrift.

Ter voorbereiding zal er enig materiaal worden toegezonden om door te lezen, dus graag opgave vooraf.

Inleider/gespreksleider: ds. Leon Eigenhuis, predikant te Lemele, lid van de Protestantse Raad voor Kerk en Israël en van de Classicale Werkgroep Kerk & Israël Overijssel/Flevoland.

Organisatie: Classicale Werkgroep Kerk & Israël.

Plaats: Vijverzaal van Het Centrum, Constantijnstraat 7a, Nijverdal.

Wanneer (1e avond): maandag 14 november, 19.30 uur

Volgende avonden: maandag 30 januari en maandag 20 maart 2023.

Kosten: gratis (vrije gift voor koffie en thee).

Opgave: Willem Bouwhuis, willem.bouwhuis@gmail.com, tel. 06-15 555 285.

Kampen

4 Lezingen t.w.:

24 januari ds. W.W.J. Glashouwer – Israël en Babylon

23 februari drs. J.Keegstra - Wat heeft opwekking met de terugkeer van Israël te maken?

16 maart ds. Bart Gijsbertsen – boek Hebreën

18 april drs. J.Keegstra – De Joodse Jezus

De avonden vinden plaats in de Lemkerzaal van het Broederhuis dat is in de Broederkerk. Broederstraat 16 in Kampen. Aanvang: 20.00 uur.

Info: r.westendorp@home.nl

Zuidwolde 15 en 29 maart

Als ik een essay van Jonathan Sacks gelezen heb voel ik dikwijls de dadendrang in mij groeien alsof ik Zwelgje ben uit het stripverhaal '*Heer Bommel en de Zwelbast*'. Het vriendelijke draakje zwelt op tot een wilde draak als hij boos gemaakt wordt of als hij plezier heeft, en krimpt wanneer hij bang of verdrietig is. De essays van Jonathan Sacks kun je met goed fatsoen niet op vrijblijvende wijze lezen. Ze doen een dringend appel op de lezer om '*verantwoord te leven in tijden van crisis*'. Aldus Reinier Gosker, de inleider van deze avonden.

Jonathan Sacks (1948-2020) was opperrabbin van Groot-Brittannië. Hij schreef niet alleen een ethiek van verantwoordelijkheid (Nederlandse titel: '*Een gebroken wereld heel maken*'), maar ook een vijfdelige serie '*Verbond en dialoog – joodse lezing van de Tora*'. In twee avonden maken we kennis met het werk van deze 'intellectuele reus, die inzichten uit de religie aan de moderne wereld weet te verbinden' (Tony Blair).

Aanvang 20.00 uur Ontmoetingskerk, Hoofdstraat 149, Zuidwolde

Kosten € 3.00 per avond. Informatie en opgave: bezinontmoet@gmail.com